

Skrajneži proti spominjanju

Metod Berlec, foto: Matic Štojs

»Silno velik krvni davek se morale Rovte plačati leta 1945, po koncu vojne. Osemdeset mož in fantov, ki niso šli na Koroško, se je šlo javit v Logatec. Samo petindvajset se jih je vrnilo, za petinpetdesetimi je izginila vsaka sled. Okrog dvesto jih je bilo iz Vetrinja vrnjenih v Teharje. Bog ve, kje so njihova sestrada in izmučena telesa našla zadnje počivališče. Skoraj petdeset let se njihova imena v javnosti niso omenjala. Niso imeli pravice do groba. 23. avgusta 1993 jim je domača fara postavila spominsko obeležje. Naj vedo tudi ljudje, ne samo Bog, da so bili zvesti sinovi svojega naroda. Bili so pomorjeni, ker so se v tistem apokaliptičnem letu dvainštiridesetem uprli komunističnem nasilju.«

(Avtor knjige Rovte v viharju vojne in revolucije Janko Maček v članku Ljudje v stiski v reviji Zaveza pred dvema desetletjema)

Te besede sem imel v mislih v nedeljo dopoldne, ko sva se fotografom iz Logatca peljala proti Rovtam, ki ležijo na valoviti planoti na nadmorski višini okoli 700 metrov. Brž mi je postalo jasno, zakaj so se na tem območju pojavile vaške straže. Gre za hribovit in večinoma gozdnat svet, ki je relativno oddaljen od večjih urbanih središč in ga je med drugo svetovno vojno italijanski okupator težko nadzoroval. Komunistični revolucionarji pa so to območje bolj kot za obračun z okupatorji izkoristili za obračun z domačim prebivalstvom. Zato ni čudno, da so v Rovtah in sosednjih vaseh v polhograjskih hribih (tako kot drugod v takratni Ljubljanski pokrajini) sredi leta 1942 začele nastajati vaške straže, ki so branile življenja in imetje vaščanov pred podivjanimi rdečimi razbojniki.

Že pred tem sva s fotografom izvedela, da ideološki nasledniki tistih, ki so med vojno pobijali sonarodnjake, organizirajo nekakšno protestno novinarsko konferenco pri spomeniku t. i. NOB na Židovniku, na pol poti med Logatcem in Rovtami, kjer je bila spominska sveta maša ob 20. obletnici postavitve farnih plošč in 70. obletnici ustanovitve domobranstva v Sloveniji in Rovtah. In res,

nenadoma sva zagledala ob cesti parkirane avtomobile in nekakšne partizane, ki so s socialističnimi in komunističnimi zastavami skakali po cesti in ovirali promet. Parkirala sva in odšla k njim. Avtomobilom, ki so peljali proti Rovtam, so kazali napise »kolaboracija je zločin« in nanje kričali »kolaborantje«, »belčki« itd. Pozorno so gledali in ugibali, kdaj se bo pripeljal predsednik SDS Janez Janša. Na vsak način bi ga radi ustavili. Dogajanje, ob katerem se človek zgrozi. Kot kninski Srbi poleti 1990, ko so blokirali ceste proti Dalmaciji. Okoli trideset skrajnežev s partizanskimi kapami na glavah v družbi z Matjažem Hanžkom in Igorjem Koršičem ter drugimi, ki jih poznamo iz t. i. vseslovenskih ljudskih vstaj, je nato nagovoril tržaški zgodovinar in politikant Jože Pirjevec (nekdan znan kot Giuseppe Pierazzi). Njegova glavna poanta je bila, da ne »bodo pristali na nekakšne sprave« in ne bodo dopustili, da se zgodovina piše na novo. Da ne bodo dopustili, da se rehabilitira domobranstvo.

Videla in poslikala sva dovolj. Zapustila sva levičarske skrajneže, ki se »prodajajo« kot Solidarnost, Odbor za pravično in solidarno družbo in ne vem kaj še vse, ter se odpeljala v Rovte. Tam pa sva naletela na povsem drugačno sliko. Vaška cerkev je bila nabito polna. Ljudje so tiho stali tudi pred cerkvijo in sledili sveti maši. V oči mi je takoj padla vaška kapela in nekoliko bliže še spomenik v obliki kapele, posvečen žrtvam komunistične revolucije. Na njem je spominska farna plošča, na kateri je napisanih 212 imen mož in fantov, večinoma domobrancev, ki so jih pobili po končani drugi svetovni vojni. Pred spomenikom so plapolale evropska, slovenska in občinska zastava. Priča sem bil spominski slovesnosti za kruto pobitimi domačini pred skoraj sedmimi desetletji, pietetnemu spominu na mrtve, ki so žrtvovali svoja večinoma mlada življenja za rodno grudo, za slovenstvo, za boljši jutri. Bili so branik »krščanskih izročil, vsega, kar so ohranjali rodovi pred njimi«, kot je v pridigi poudaril dr. Janez Juhant. Po maši so domačini in prebivalci okoliških vasi z zanimanjem in

odobravanjem prisluhli govorom nastopajočih. Najodmevnejšega je imel seveda Janša, ki je spomnil, da so jugoslovanski in slovenski komunisti že na svoji 5. partijski konferenci leta 1940 sklenili, da je zanje boj proti okupatorju sprejemljiv samo, če ga bodo lahko izrabili za prevzem oblasti. »Takšna odločitev je bila zločin proti narodu sam po sebi. S pobijanjem svojih dejanskih ali namišljenih političnih nasprotnikov so pričeli hkrati z okupatorjem. Povzročili so takšen teror, da se je marsikateremu domoljubnemu slovenskemu človeku okupator zadel manjše zlo. Na tisoče Slovencev, ki so se na začetku pridružili partizanom, se je temu terorju uprlo in prestopilo na protikomunistično stran.« /.../ Opozoril je, da Sloveniji še danes vlada udbomafija. »Ta duši našo svobodo in naš razvoj.« Spopad med dobrim in zlom po njegovo danes ne poteka med komunističnimi in domobranskimi simboli. »Domobranstvo so komunisti fizično uničili, po 70 letih ne dovolijo niti dostojnega pokopa mrtvih sonarodnjakov. Vedno znova pa ga izkoriščajo v svoje propagandne namene, češ, kdor je proti nam, je kolaborant. Pravi spopad tako danes poteka med komunističnimi simboli in vsem, kar je za njimi skrito ali odkrito, ter simboli slovenske državnosti, ki je komunistom ni uspelo preprečiti, so pa zato naredili vse, da tudi v samostojni Sloveniji ohranijo monopole oblasti.« Janša je govor sklenil s poudarkom, da Slovenija nikoli ne bo izšla iz krize, če ne bo v skladu z resolucijo Sveta Evrope 1096 razgradila monopolov totalitarnega režima. Ljudje so mu, tako kot drugim govornikom, odobravoče ploskali.

Po slovesnosti sem poslušal tragične zgodbe domačinov in okoliških prebivalcev. Tudi zgodbo Lojzeta Bradeška iz Šentjošta, ki so mu partizani ubili starše, ko je bil star samo petinštirideset dni. Mama ga je takrat držala v naročju ... S spominsko slovesnostjo v Rovtah so tamkajšnji ljudje dobili vsaj majhno zadoščenje za grozote, ki so jih sami in njihovi predniki doživeli med drugo svetovno vojno in po njej. Da se ne bi ponovile nikoli več! **D**

Lizuni in nevedneži

Magični gledalec, foto: Matic Štojs

Proslava v Rovtah je očitno dvignila pritisk predvsem mitomanom iz »rdečih krogov«. In prav zabavam se ob njihovih dolgih obrazih, čeprav me tudi jezijo.

No, jezijo me predvsem mediji, ki se obnašajo povsem v skladu z »uradno doktrino«, ki jo predpisujejo »strici«: NOB je še vedno sveta krava, domobranci pa so še vedno »hudiči«, ki jih je treba sovražiti. Tako me odziv pravzaprav ni presenetil. Niti to ne, da so »levi fašisti« v medijih dobili več prostora kot pa denimo organizatorji in udeleženci proslave v Rovtah. Da, tiste proslave, zaradi katere je nemogoče benti prvaka SD Igor Lukšič. In zaradi katere je nato benti tudi Jelko Kacin. No, Jelko je pravzaprav norel zaradi govornika na proslavi Janeza Janše in se spet v vehementnem slogu spravil nanj, čeprav je bil, če me spomin ne vara, leta 1990 celo njegov namestnik. Da ni po naključju Kacin takrat spoznal, kako pokvarjenega šefa ima? No ja, takrat nasprotovanj ni bilo, so se pa pojavila kasneje. Mnogi se bodo spomnili, kako je leta 1994 Kacin postal obrambni minister. Če takrat ne bi z afero Depala vas odstavili Janeza Janše, bi Kacin verjetno izginil iz politike. Kasneje pa je kot obrambni minister skupaj s tedanjim predsednikom Milanom Kučanom poskrbel za nakup starega in nevarnega orožja v Izraelu. Sedaj, ko se slovenski postkomunisti na veliko pečajo z islamisti, sovražniki Izraela torej, je prav iz tiste smeri zapretila nevarnost. Kacin namreč ni kdorkoli, ampak evropski poslanec. In ne bi bilo prijetno, če bi Izraelci spravili na dan kakšne občutljive podatke o nekaterih slovenskih politikih in diplomatih, ki so tam delovali.

A pustimo Izrael in se posvetimo medijskim odzivom na proslavo v Rovtah. No, pri tej temi se je znova najbolj »proslavila« Pop TV z novinarjem Juretom Brankovičem, ki je kot komentatorja uporabil »pravovernega« zgodovinarja Ota Lutharja. Ne vem, zakaj bi bilo postavljanje farnih spominskih plošč z imeni žrtev komunističnih pokolov sporno. Očitno so nekomu potrkale na vest. Pa ne samo tistim, ki so izvajali (in ukazovali) zločine, pač pa tudi tistim, ki so bili vzgajani v duhu titoizma. Mednje sodi tudi avtor prispevka, ki je pripravil nekakšen zgodovinski kolaž, ki naj bi v duhu komunističnega zgodovinarstva dokazoval kolaborantski značaj domobrancev. Zame osebno je to odkrivanje tople (rdeče) vode, četudi pri tem

sodelujejo kakšni znani intelektualci. Seveda je treba zamolčati ozadje in pomembne podrobnosti. In kje je tu dodana vrednost prispevka? Za moje pojme je ni. Sestavljati prispevke, ki potrjujejo »resnico«, kot jo zapoveduje uradna dogmatika NOB in OF, pač ni posebna umetnost. To zna danes že vsak, ki ima vsaj malo oprano glavo. Čeprav je Pop TV nastala šele po osamosvojitvi Slovenije in velja za »alternativni« medij, pa očitno njeni novinarji večinoma delujejo po liniji najmanjšega odpora. Od kvalitete medija bi človek pričakoval, da se bo v tovrstnih tematskih prispevkih poglobil v ozadje nekega pojava in poiskal več sogovornikov iz različnih mnenjskih okvirjev. Tako pa vse skupaj ostaja na ravni »pralnega praška« za neuke množice.

Seveda bi razlog za takšno kvazinovinarstvo težko našel v nevednosti. Navsezadnje je bilo v minulih dveh desetletjih izdane dovolj literature, ki razkriva »temno stran meseca«. Ne gre torej za nevednost, pač pa bolj za sprenevedanje in intelektualno lenobo, morda tudi za značajsko hibo, ki jo danes najlažje imenujemo LIZUNSTVO. Nič tvegati, pač pa gospodarjem pokazati, da jim nisi nevaren in da delaš po ukazih. Jože Možina si je vsaj upal tvegati in dregniti v osje gnezdo, čeprav je po mojem prepričanju tvegati celo to, da bi ga kdo pričakal s pištolo. Če bi se danes lotil snemanja takšnega dokumentarca kot pred leti, bi bila verjetnost takšne izkušnje še toliko večja. Vsaj če pomislim, koliko oboroženih »rdečezvezdnikov« se v zadnjem času spreha na slovenski zemlji ... **D**